

In memoriam Gré van der Baan

door A.L.J. VAN IJZENDOORN

Op de leeftijd van 68 jaar overleed op twee juli 1980 in haar huis te Schoorl mevrouw Sabina Margretha van der Baan. Zij was van 1961 tot aan haar pensionering in 1976 medewerkster van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee in Den Helder, later op Texel. Daarvoor had zij gewerkt op het laboratorium van de Shell in Amsterdam en bij de Gemeentelijke School- en Kindertuinen in Den Haag. Na haar pensionering hield zij zich o.m. bezig met het natuurbehoud in de Schoorlse duinen en nam het initiatief tot de oprichting van de Werkgroep Duin en Kust, waarvan zij de afgelopen jaren de grote gangmaker bleef.

Veel mensen waren verbaasd en geschrokken van het bericht van haar plotselinge dood. Velen kenden haar immers, door haar werk en door haar excursies, door haar talrijke artikelen en door haar mooie IVN-boekje over het land dat ons is toevertrouwd.

Ik geloof dat ik haar voor het eerst ontmoette op de Hondsbossche Zeewering. Dat was in het begin van de zestiger jaren, in de tijd van de oprichting van de Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier. Wat kende ze haar vogels goed! Tijdens die excursie liet ze me -en passant- ook het Deens lepelblad en de Zeepostelein tussen de basaltblokken zien. Later ontmoette ik haar nog meer malen. Ik zal nooit de mooie vroege zomermorgen vergeten toen ze meewandelde door het Callantsoger Kooibos. We waren toen op zoek naar Barmisjes. Haar brede veldbiologische ervaring maakte toen al een diepe indruk. Het laatst zag ik haar toen ze een van de leidsters was van een floristische excursie, uitgaande van het Leidse Rijksherbarium, in het uurhok 19.42 in Castricum. Ze vertelde me toen wat voor 'n moeite ze had gedaan om *Gagea lutea*, de Bosgeelster, voor haar woonplaats Schoorl te behouden. En hoe ze streed voor het veiligstellen van de groeiplaatsen van de Klimopwaterranonkel in de Schoorlse beken.

Hoewel Gré van der Baan van huis uit geen biologe was, heeft ze -volgens dr. J. Verwey, de toenmalige directeur van het

N.I.O.Z.- tijdens haar jaren op deze instelling goed biologisch (maar ook geomorfologisch en chemisch) werk verricht. Wat ze wilde kreeg ze onder de duim. Wat ze meende te moeten doen deed ze goed. Door haar talenkennis werd ze zeer gewaardeerd. Haar plichtsbef was enorm. Ze had voor veel zaken belangstelling. Weinigen zullen weten, dat ze de laatste jaren ook aan archeologisch onderzoek meedeed, dat ze daarvoor b.v. excursies maakte naar Zeeuws Vlaanderen. Haar interesses waren inderdaad veelzijdig.

Wat heeft Gré van der Baan gestreden en geschreven, gepraat en gewerkt voor het behoud van de natuur van Nederland! Haar achterneef zei dit zó bij de crematieplechtigheid te Schagen op 4 juli 1980: "Waarom deed je dat, zo'n oncomfortabel leven, geen enkele luxe. Altijd alleen zijn, altijd op sjouw: de kleine vrouw met de verrekijker". Het antwoord is bekend: ze leefde niet op de eerste plaats voor zichzelf maar voor het behoud en het beheer van de natuur van Nederland.

Al 25 jaar geleden hield ze een hartstochtelijk, maar gefundeerd pleidooi in het tijdschrift 'Natuur en Landschap' voor het behoud van Waterland, het land van dieën en breken: "O planologen, stadsuitbreiders en wie hier verder maar mee te maken krijgt, versta Uw taak". En oproep die nog aktueel is! Het vorig jaar nog schreef ze scherp in dit tijdschrift tegen een in haar ogen schennende duinbebosing in het Schoorlse kustgebied: "Ziet men de duinen pri-

mair als een dennenkwekerij en de rest als pretpark voor de toeristen?".

"Gré van der Baan hield niet van kouwe drukte, was recht door zee en kon vaak scherp reageren" zei dr. J. Zijlstra bij de crematieplechtigheid. Ze had desondanks vele kennissen en vrienden. Ze zag echter heel helder in dat we leven in een dichtbevolkt land dat haar en ons werd toevertrouwd. Ze schreef b.v. en niemand zal dat betwisten: "De duinlandschappen van zeereep tot binnenduin zijn niet minder waardevol en niet minder onvervangbaar dan de kunstschaten in onze musea!"

Gré wist niet van compromissen als de natuur moest worden verdedigd. Ze was vaak een lastpost voor mensen die natuur en milieu van Nederland schonden of die naar haar mening te weinig vochten om die natuur te behouden tegen aantastingen. Waren er maar meer van die lastposten in Nederland: plant en dier, milieu en mens zouden er wel bij varen. De woorden van haar bloedverwant wil ik tot de mijne maken: "Gré, je hebt het leven, de natuur bewonderd, geprobeerd er iets van in kaart te brengen, het in stand te houden, je bent indirect met ons bezig geweest, voor wie doordenkt heel direct. Als we dit ter harte nemen, daarvan wat leren, dan kunnen we met recht zeggen: Dank je Gré, dank je wel."

(vervolg van blz. 16)

(zie ook het "In memoriam" op deze bladzijde) is het bestuur van de Werkgroep Duin en Kust, commissie van onze stichting, onlangs gewijzigd. Cor ten Haaf (te Alkmaar) werd voorzitter, Jan Klijn (te Petten) vice-voorzitter en Theo Bakker (Butterlaan 33, Heiloo) sekretaris ■